

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 „ — „
Na štvrt roka — — — — „ 60 „
Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor:

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo: Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Traja králi od východu.

Kreštanske časopisy ľudové.

Keď boj proti kresťanským zásadám vypukol, a ľudové týždenníky sa založili v maďarskej, slovenskej a nemeckej reči; veľké plesanie, veľká oduševnenosť opanovala veriace duše, ktoré veľa dobrého očakávaly od týchto týždenníkov. Mnohí šľachetne smýšľajúci horlivci nielen predplatili na ne, ale ich aj telom dušou rozširovali dľa možnosti a aj iných nakloňovali k predplateniu. I taká obec sa našla, do ktorej aj 80 čísiel Kresťana chodilo. Zvlášte duchovní ubiehati sa, kto mu ziska viac predplatiteľov. Kde ľud chudobným bol, tam sami duchovní buďto zo svojho vrečka alebo pre údov ruženského spolku zo spolkových peňazí predplatili na dva na tri exempláre. Aj medzi pápmi sa našli dobre duše, ktoré nakladateľovi Kresťana väčšiu summu dali, aby za to na chudobný vidiek posielal sa Kresťana.

Ale aj bolo vidieť blahodarný účinok. Kde ľud Kresťana čítal, tam neohrozene vytrval pod príporom kresťanských zásad ľudovej strany; podplácanie, nahováranie, prenasledovanie atď. nič nestálo. Čo i z horniackych hrozných volieb vysvitá, ktoré sa prevádzaly proti všetkým právam, aby liberálny kandidát mohol byť zvolený.

Predsá oduševnenosť za Kresťana najväčšou bola pri všeobecných voľbách krajinských, ktoré ale známym spôsobom zronily horlivcov a odňaly chuť od všetkého ďalšieho boja, ktorý márnym sa zdať byť proti liberálom ústavu a práva utlačajúcim. Kto by nepamätal na Nitru, Stupavu, na Varín a Trnavu. Mnohí tedy celkom ztratili chuť k boju, počali sa o nič starať a nič si nevšímať.

Je pravda, že výsledok účinkovania dáva človekovi chuť k ďalšiemu boju, k vytrvaniu v práci; lenže preto, že sa nám tie volby nepodarili, netreba klesať, netreba chuť ztratiť; netreba Kresťana zanedbať, lebo však on nebol len k vôli tým jedným voľbám založený. Keby spravodlivo sa bolo zachádzalo s voličmi, aspoň 60 ľudákov by dnes sedelo

v snemovni krajinských vyslancov. Dacs je ich len 17, následkom jakých fgl'ov, to dobre vieme. Preto ale aj týchto 17 vyslancov je veľkým dobrodením pre uhorské kresťanstvo. Lebo však bojujú za práva cirkve, na otázku berú ministrov, keď sa kde krivda stane, zastávajú práva ľudu. Tedy ľudové pohyby predsá len majú dosť neškodný výsledok. Tedy len vytrvajte v zastávaní dobrej veci, rozširujme Kresťana, aby nevyhaslo v ľudu oduševnenie za ľudové zásady, ktorých víťazstvo jedine nám sľubuje, že to u nás kedysi aj prajnejšie bude vyzerať.

Veľmi sa mýli, kto sa domnieva, že ľudové časopisy len k vôli voľbám sa založili. Všetci v Kresťane nenie reč len o voľbách, je tam reč o behu sveta, o hospodárskych záležitostiach, o spoločenských veciach, o šsfárení liberálov atď. tedy Kresťan, ako to i jeho obsah ukazuje, nielen k voľbám pripravuje ľud, ale ho i vo všetkých ohľadoch prospešne poučuje, po nedelách od krčmy odťahuje. Tedy i po voľbách až veľmi je on potrebný.

To je veľmi smutná vec, že u nás stredná trieda tvojho ducha nasycuje židovsko zednárske a liberálne tatarskými novinami. Usilujme sa tedy, aby aspoň ľud nemal príležitosti kresťanskému duchu odporne spisy čítať; čo ale len v tom páde sa stane, jestli ho zapotrimé kresťanským mravnonáboženským čítaním. Lebo keď mu my nedáme dobré noviny do ruky, on príjme z rúk liberálov pláneho smeru spisy, ktoré skoro až dotieravo mu ponúkajú.

Vodcovia ľudu, majte starosť o ľud; beďte a starajte sa oň, aby neprišiel nepriateľ, kedy sa ani nenazdáte, a nezasial kúckolu nevery, liberálneho smýšľania a ziskuchtivosti. Podporujte časopisy kresťanské predplácaním, zasielaním zpráv, dobrými radami priateľskými.

V Nemecku zatiaľ bolo zle s katolíckym obecnstvom, zakiaľ tlače nemalo. My sme už za ťažkým začiatkom, úprimne sa usilujeme, aby sa Kresťan s dňa na deň zmáhal. Kto

má hocaký ponos, nech sa obráti len na osvie-
teného pána Jána Molnára. Výhovorky tedy
nikto nebude mať, že on pre toto alebo pre
tamto nepodporuje Krestana, pretože každej
oprávnenej žiadosti sa vyhovie. Hore sa bratia,
hore do boja. K uspokojeniu svojho svedomia,
k pozdvihnutiu ľudu podporujeme Krestana!

Štefan Pieseň.

POLITICKÉ CHÝRY.

Kráľovské rozhodnutie v kvóte. Jeho
Veličenstvo na základe zákona 1867. XII. 21 §. roz-
hodnul, aby Rakúsko a Uhorsko toľko platily na spo-
ločné útraty v r. 1899. jako predtým; tedy kvóta pre
Uhorsko toľkou zostane, koľkú sme doposiaľ platili.

Zastavené exekovanie dane. Od no-
vého roku nastalo mimozákonné polozenie. Dľa vla-
ňajšieho rozpočtu nemôže vláda šafáriť, lebo nemá
idemnity, na tento rok ale nemá rozpočtu; slovom
zákonodarstvo neoprávnilo vládu, aby mohla krajinskú
daň sberať; tedy bez ústavy žijeme. Jaká zodpoved-
nosť je to pre vládu, už i z toho vysvitá, že minister
financií vydal nariadenie, s ktorým zastavil všetky
exekucie v celej krajine, ktoré by sa pre krajinskú
daň mali prevádzkať proti občanom. Tedy v štátnej
pokladnici veľa peňazí musí byť, keď sa exekucie za-
stavily. A veď dve mestá: Košice a Segedin už po-
vedaly, že nebudú daň platiť, zakaľ bude mimozá-
konné polozenie trvať.

Z liberálnej strany vystúpil fabrikant
Berthold Weisz, hovoria, že jeho príklad bude na-
sledovať aj gróf Mikuláš Zay.

Bánffy a zákon. Zákon je zákon, hovoria a
vytrubujú liberáli, kedykoľvek ľudáci píšu proti cir-
keвно-politickému pomerom. No dobre. U nás je aj
taký zákon, ktorý zakazuje súboj, tento zákon nenie
ani zmenený, ani vyzdvihnutý, tento zákon je v plat-
nosti. A čo sa stalo. Pán Bánffy mal súboj s Horan-
szkym, na ktorého dvakrát strelil. Bánffy čo minister-
predseda v prvom rade je povinný zákon zachovávať.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 29. dec.

A. Apponyi medzi iným povedal, že bárs pozal
nespolahlivosť Bánffyho, predseda zdržal, čo slúbil.
Rozložil podrobne pojednávajúce Bánffyho s vodcami
národnej strany. Bánffy vraj nemá miesta v parla-
mente. Bánffy začal rečniť (Kubik: Klúďte sa von,
luhať chcete), že Apponyiho pokojne poslúchali (Ivánka:

Lebo pradu m'uci) Otrrenal úmysel (akoho) pre-
viesť (Ivánka: Zasluhá). Potom sa až tak sypaly na
la. ej strane nasledovné výrazy: Luhá, lož, restatoč-
nosť, jaký je to človek, hanba, von s ním! Ani slova
neverime! — Jozef Sándor, mameľuk uznal, že vo-
lebný zákon je planý. Potom tak rečnil, že sa mu
smiali ľavičiaci. — Illyés povedal, že vláda neučinkuje
v národnom smere. — Štefan Rakovszky povedal, že
klamateľ ministerpredseda seba oklamal; v mene sta-
točnosti bojuje ľudová strana proti Tisovskému roz-
meru. U vlády slovo nič nestojí, v slove vlády ne-
možno dôverovať. Ktorí neopustili ministerský stolec,
nevažia si ministerskú prísahu. Tiszov hrozne česal,
do živého im zatínal. Ministerpredseda musí mať cel-
kom čistú statočnosť. Toto a' e chýba u Bánffyho. Do-
kazoval, že Bánffy v snemovni luhal. Ministerpredseda
upotrebil ukradnutý list, ktorý ešte nevrátil. Vláda
revoluciu pripravuje.

Zasadnutie 30. dec.

Madarász navrhol, aby v nasledujúce tri dni ne-
bolo zasadnutia, k čomu vyslanci privolili. — Julo
Sággy ostro česal Tiszov. Podobnou ostrosťou napá-
dal aj Bánffyho. Žid S. Visontai povedal, že Bánffy
udržať chce svoju moc i s obetovaním záujmov ná-
roda. Bánffy sa neodvoláva na vôľu národa, lež len
na vôľu kráľa. O kráľovi hlásať, že i proti zákonom
chce panovať, je čistá vlastizrada. Pravá strana sa už
zhola nehanbí, keď o politických nepravosťach je reč.
Bánffy uznal, že on sám kortešoval a peniaze trovil
pri voľbách. (Förster: Kto nedostal na pravej strane z
volebných peňazí, ten nech hore stane! Smiech a
výkriky. Nikto nechce hore stať). Nádej má, že pano-
vník od mamiacich odvráti sa a obráti sa k tým,
ktorí mu pravdu povedia o žiadostach národa. Kos-
suth, Horánszky a Molnár vyslovili, že ochotní sú
popustiť, jestli zažakuje Bánffy. Szentiványi opovedal
boj proti vláde, čo i Polóny schvaloval. Géza Kubinyi
slúbil, že zo všetkej sily na tom bude, aby pokoj
nastal, Ivánka ostro napadol vládnych; medzi iným
povedal, že uňho nenie zaplatené ani slovo, ani pero
ani meč. Keď Bánffy chcel rečniť, hrozny krik nastal:
Von s ním, von s ním, vlastizrada tu nebude rečniť
Bánffy ale ďalej rečnil, bárs ho nikto nepočul.

Zasadnutie 3. jan.

Sima sa pýtal, ako sa mohla dostať reč Bánffyho
do denníka snemovne, keď ju nikto nepočul; tú reč
treba ztadiaľ vytref. Dvadsať vyslancov žiadalo zej-
menné hlasovanie. Návrh Šimov odmrštený bol.
Keď Štefan Tisza chcel rečniť, bolo slyšať výkriky:
Von s ním? Vlastizrada! Ľavičiaci ešte dva zej-
menné hlasovania žiadali, spolu ale i to, aby sa ony
na druhý deň odložily. Mameľuci sa posmešne smiali
(Hentaller: Čert vám bude rečniť. Celé mesiace bu-
dete hlasovať). Polóny zazlieval, že rozhodnutie v
kvóte stalo sa obídením ústavy, čo i dokázal usiloval
sa. Navrhol, aby sa kráľovský rukopis nechal vytlačiť
a aby on na denný poriadok prišiel. Lukáč, minister
financií rečnil proti Polónyimu, ale neobišiel dobre.
Hentaller povedal, že rozhodnutie kráľa je neplatné a
neprávne, lebo tú vec nepojednával snem. To len
škodí korune, keď ju vláda do takých vecí vtahuje.
Apponyi sa pripojil k Polónyimu, Kossuth a Molnár
tak dobre. Pojednávajúce tejto veci odložilo sa na
druhý deň po tých dvoch zejmenných hlasovaniach.

~*~*~*~

Listy Adiny.

Prvý list.

Drahý mój Otče!

Ponevác si žiadal, abych ti hneď písala, jakonáhle do Jeruzalema prídem, vyhovieť chcem tejto žiadosti tvojej, čo s tou najväčšou radosťou činim. Nech tento list dokazuje nielen to, že som do Jeruzalemu dorazila, ale aj to, že poslušnou dcérou tvojou chcem byť.

Do mesta Kairo každý mesiac odchádzajú odtiaľto Iudia, skrze ktorých uvedomovať sa budem o sebe; a skytne-li sa mi častejšia príležitosť, použijem ju, lebo ma núti k tomuto to, že ňu milujem a že som vzdialená od teba.

Cesta — jako rabin Ben Izrael tvrdí — 17 dní trvala. Desaf som aj ja načítala, lenže ďalej som zunovala. Asi tri dni sme šli na morskom brehu. Vznesenosť mora s radosťou som obdivovala. Tak sa mi zdalo, jako by sa nebo so zemou bolo spojilo. Aj viac malých lodí som videla, ktoré dľa vysvetlenia rabína, — ktorý vždy ochotný bol mojej zvedavosti vyhovieť — od Rimu pospiechaly zčiasťky do Sidonu, zčiasťky k Nilu. Keď som sa o jednej z týchto dozvedela, že k tebe pospiecha, blahoželaním som ju obsypala. Práve keď sme opustili morský breh, aby sme vojšli do neprijemnej pustatiny, napadla mi čiastka strokotanej lode. Taká opustená bola so svojim tmavým chrbátom, ktorý z vody vyzeral, že som ju za morskú ohavu alebo za také morské zviera považovala, ktoré už skonáva. Útrpnosť som cítila v srdci. Rabin povedal, že na tej lodi z Alexandrie do Talianska zbožie viezli, lenže vietor na breh ju vyhodil. Veru hrozná musela byť tá morská víchrica! Úfala som, že vodného koňa vidím; a hľa sklamála som sa. Ten dobrý rabin, ktorý tuším všetko vie, sdelil mi, že vodného koňa zriedka vidno v tom Sredozemnom mori, tým častejšie ale za stĺpom Herkulesovým. V Gaze sme sa dva dni bavili. Cez tú istú bránu sme vojšli, ktorú jednú Samson odniesol. Aj ten vrcholec mi ukiazali, na ktorý ju vyniesol, ktorý od mesta asi na pol hodiny leží k juho-východu. Aj na iné zaujímavé miesta obrátili moju pozornosť; tak na to pole, cez ktoré sme mali ísť, a ktoré je tým miestom, kde Samson po veľkom prelievaní krvi rozohnal zástup Filisteov. Aj tú jaskyňu som vydela, z ktorej vyšiel lev zvečnený v hádkach Samsonom vymyslených. Náš arabský vodič ukiazal nám aj tú suchú studňu, do ktorej tých desaf patriarchov spustilo svojho brata Jozefa, tak tiež aj tú skalú, na ktorej čítali tých 20 strieborných peňazi. Ten starý Arab veľmi podrobne rozložil jednotlivé okolnosti; — jako som zbadala — zvláštnu radosť nachádzal v tom, že môže viesť takú osobu, ktorá pochádza z pokolenia toho patriarchy. Aj to som zbadala, že edomskí Izmaeliti všemožne vychvaľujú svoj národ na rováš Izraelitov. Sedivý stavec náčelník nášeho karavana Aben Hussuf v rozhovore pri studni Izákovej dokázal chcel Benovi Izraelovi, že Izák bol synom otrokyne, Izmael ale opravdivým dedičom, aby plod otrokyne sa stal obdareným právami dediča. Lenže ja som lepšie poznala dejiny našich otcov, ako že bych si bola všimla túto vymysleninu, bárs všetci s nami cestujúci Arabi pripojili sa k náčelníkovi a tak ohnive a oduševnene zastávali svoju mienku, jako vedec rabin, ktorý za pravdu svojich slov bojoval.

V posledný deň našej cesty ráno sme zazreli ďaleko na východe miesto Sodomy a Gomorrh. Srdco

mi tuhšie začalo klopať, keď som zazrela to miesto, ktoré sa následkom hnevu Jehovy stalo pamätným! Tak sa mi zdalo, jako by nebo ešte vždy v ohni bolo, jako v ten hrozný deň, v ktorý zmizly tie utešené mestá i so svojim okolím. Však len pokojne ležalo to more pod jasným nebom. Tri hodiny sme hľadeli naň. Neraz sme zazreli aj Jordan, ktorý hadí sa sfa strieborná niť. A bárs blízko sa zdál byť, predsa asi jeden deň by sme boli museli k nemu cestovať. Sotva sme zazreli to more — tento hrob tak utešených miest a jejich obyvateľov — naša cesta zaviedla nás do úzkej doliny, v ktorej keď sme boli, naraz tak sa nám nápadne zjavil Jeruzalem, jako by zo zeme bol vyrástol; preto ale ešte vždy sme na púšti boli, asi na pol hodiny od múrov mesta.

Drahý Otče, nenie mi možno opísať moje city pri spatrení toho svätého mesta. Tisíce nášho ludu to tak cítili, jako si mi to ty rozprával. Minulosť s obormi svojimi, ktorí po cestách jeruzalemských chodili, veľký dôjem činila na mňa. Deje toho svätého miesta zreteľne som videla v duchu; pokorne skloniac hlavu, modlila som sa, hľadiac na chrám, kde Boh jednú v ohnivom stĺpe bydlil a svoju vôľu vyjavoval. Oh On už viac nepride na zem; neprekročí On viac prach svojho posväteného domu! Videla som aj dym večernej obety a modlila som sa za ochranu k Jehovi.

Keď sme sa k mestu zbližovali, ukiazali nám značnejšie miesta, ktoré som ja dojata obdivovala, ponevác doposiaľ som ich len z kníh prorokov poznala. Keď som zazrela tieto miesta, ku ktorým mená prorokov sa putajú, radšej bych bola žila za časov Izaiša a Jeremiaša, nežli v našom čase. Behom týchto troch dní, čo som v Jeruzaleme, naozaj skoro výlučne len minulosti som žila, ponevác s báznou a radosťou neprestajne som premrvala len naše spisy dejin, abych k ním prirovnala tie miesta a udalosti, ktoré len ten je v stave rozumieť, kto sám precítil všetky tie veci. Ty ale, drahý Otče, podistým ich rozumieš, lebo však i sám si ich zkusil. Do mesta sme prišli večer o 6 hodinách a o krátku chvíľu sme už v dome nášho príbuzného Amosa boli. Tak ma zavítali, jako svoju dcéru. Následkom tej skvelosti, ktorou mi sieň pripravili, trocha som zabudla na radosť rodnej zeme. Rabína Amosa a jeho rodinu ctia Iudia. Ponevác práve teraz naňho prišiel rad bohoslužby konať, zriedka ho vidím, ale tak sa mi zdá, že je on zbožný a dobrého srdca muž, ktorý úprimne miluje svoje deti. Jeden kráľ som už bola v chráme. Predvor chrámu je taký, jako veľká karavanská osada, ponevác až preplnený je predavačmi zvierencie obetových. Na pravej strane v klietkach veľa tisíc holubov sa predalo, na ľavej strane ale baranov, ovce, telce a voly som videla v maštaľach, kde tak kričaly a ručaly, — medzi čo sa i ľudský hlas miešal —, že si človek myslel, že je hockde inde, len v chráme Jehovy nie. Ja myslím, že je toto zneuctenie chrámu; veru tu nevidel tú svätú úctu, ktorou naši otcovia jednú tak vynikali. Rada som opustila toto tržisko, kde všelijaký obchod sa prevádzal pod pláštom predávania obetových zvierencie. Keď som prišla ku dvoru žien, skvelosť mi hneď ukiazala, kde je kostol. Hlboko som sklónila hlavu. Ešte nikdy som sa necítila tak blízko byť k Bohu. Veľké oblaky tenjanovho dymu sa dvíhaly v chráme do povetria nad hlavy množstva, v potokoch tiekla krv zvierencie s mramorových schodov. Ach kolká nevinná krv sa prelieva ráno a večer za hriechy Izraela. Celé more krvi sa vycedilo behom storočí! Jaká strašná a hrozná je tá myšlienka, že krv nevinného beránka sníme spáchané

hriechy. Drahý Otče, tieto obety musia mať hlbší význam, ktorý ale teraz ešte je skrytý pred nami. Vzdiaľujú sa z chrámu, veľa ľudu som videla peškovať a jazdiť cez bránu, aby videli jakýsi neobyčajný jav. Neskôr som sa dozvedela, že je tam jeden neobyčajný človek — pravý prorok Svrchovaného, jako sa mnohí domnievali — ktorý na tri míle k východu býva na púšti, neďaleko od Jordána; a takým je rečníkom, akého nepočuli od časov Eliaša a Elizeusa. Preto šlo každodenne z Jeruzalema toľko ľudu, aby tohoto videli a slyšali. V jaskyni bydlí; lesný med, byliny jie, vodu pije, levová koža je jeho rúchom; aspoň tak o ňom rozprávajú. Ja verím, že je on opravdivým prorokom neba, a že Boh zas si spomnel na Izraela. Lenže už uplynuly dni prorokov, a bojím sa, že je tento človek dajakým zavrätnikom. Lenže jeho vplyv na každého človeka takým je podivným, že ľahko by uveril človek — ba mnohí to už i počinajú veriť —, že je on naozaj prorockým duchom vyznačený. Ži blažene, Drahý Otče, — modlime sa za spasenie Izraela.

Tvoja poslušná Adina.

Sv. Arkadius, mučeník.

12. jan. † 300.

„Vtedy je nám nádej blažnosti poistená, bereme-li podiel na utrpeniach Pána.“ Eusebius.

„Znášaj dopustenie Božie: spoj sa s Bohom a trp, aby rástnul v čas posledný život tvoj.“

Sirach 2. 3

Sv. Arkadius žil ku koncu tretieho stáletia v Cesarei mauritanskej, keď najviac zúrilo ukrutné prenasledovanie kresťanov. Vybavované boli slávnosti k úcte národných bohov, na ktorých mal brať účasť každý občan. Koho nebolo na slávnosti, toho jako nepriateľa bohov hneď chytili a jestli bohom neobetoval, stal sa obetou ukrutnosti pohanskej.

Arkadius aby vyhnul prenasledovaniu, utiahol sa na púšť, kde modlitbou a postom slúžil svojemu Spasiteľovi. Keď sa miestodržiteľ dozvedel, že Arkadius neni doma, chytil dal jeho pribudzného, dal ho do žalára hodiť, kým by nevyzradil miesto zdržovania Arkadovho. Keď sa to Arkadius dozvedel, hneď sa dostavil pred sudcom pohanského, vediač, že je to hriech, keďby nechal nevinného trpeť miesto seba, a prosil, aby jeho pribudzný bol na svobodu prepustený.

Miestodržiteľ vtedy takto ho oslovil: Tvoj úskok odpustím ti a nemusíš sa báť žiadneho trestu, jestli budeš bohom obetovať.

Arkadius odpovedal: Jestli by si aj väčšie muky nad trest smrti vynašiel, mňa od mojego Boha neodtrhneš.

Nad tymito slovami rozdlubený miestodržiteľ, nový a strašný spôsob mučenia vymyslel. Vydal rozkaz, aby ho tak mučili, žeby sám

hľadel na svoje neskoré skonanie, tojest: aby po kúsku mu údy odsekávali tak, aby čím ďalej žil. „Najpr mu odrežte prsty, potom ruky dľa odstavcov, nohy podobným spôsobom, aby videl svoju biedu, keď sa opovážil národných bohov opovrhnuť a cudzemu Bohu sa klaňať.“

Katovia chytili ho a prevádzali na ňom ukrutné nariadenie. odrezávali úd za údom z tela Arkadovho. Jazyk mu a'e neboli v stave vyrezať, s ním stále chválu Bohu vzdával a poodtínaní údom dobrorečil, volajúc: „O vy blahoslavené údy, ktoré ste hodné učinené služf Bohu mojemu! Nikdy som vás tak nemiloval, keď ste boly ešte na mojom tele, jako včuf, keď vás vidím od neho odlúčené. Včuf ste sa staly údami Krista, a ja cítim, že prislúcham Kristu!“

Nad mukami jeho i pohania boli k slzám pohnutí, on ale s veselou tvárou povzbudzoval jich k tej viere, ktorá bofasť v sladkosť premieňa: „O mužovia, ktorí pri tomto neobyčajnom divadle stojíte, málo je toho, čo ja trpím. Kto myslí na nesmrteľnosť svoju, tomu je to snadno trpeť. Opustite marných, pohanských bohov, ktoré vám v ničom nemôžu byť na pomoci. Poznajte Boha môjho, Boha pravého, ktorý mňa posilňuje, pre ktorého umreť je žiť, za ktorého trpeť je radovať sa, ktorého láska nikdy neubýva, ktorého úcta sa vždy viac zmáha, ku ktorému včuf odchádzam, abych za tak malé muky večne žil a od Neho nikdy viac sa neodlúčil.“

Krvou zastriekaný modli sa na hlas: „Pane a Bože môj! všetky tieto údy tys mi dal, všetky zase obetujem Tebe, lebo jich zase všetky obdržím, až všetkie telá z hrobov vstanú. Umrel 12. ho januara r. 300.

Kresťania. Prindú nezadiho nové zkúšky na nás a to pre vieru našu. Bude obnovenie volieb stupavských, nitrianskych, varinských. Budú vás zimou, hladom trápiť. Budú do vás strieľať. Zadrže pri sebe charakter kresťanský. Neodvrácte sa od plnenia svojich povinností, trebárs by ste vedeli, že vás budú za to prenasledovať, mučiť. Kristus dobrovoľne trpel za nás, preto že nás miloval. Sv. mučedníci trpeli za Krista, lebo ním pohrdnúť nechceli, a ho celým srdcom milovali. Stúpme do šlapají jejích. K tomu nečakajme žiadne povzbudzovanie iných, — k tomu nech nás vede naša vernosť príkladom svätých rozdplamenená.

Popraj nám, o Pane, milosť sily vo všetkých povinnosťach kresťanských, aby sme, čokoľvek konať budeme, všetkie svoje sily duševné i telesné, jedine ku velebeniu Teba a Tvojej svätej Cirkve užívali. Skrze Ježiša Krista Pána nášeho. Amen.

* * *

L'udový rozhovor.

Dve susedky.

1. Dobré ráno, pani susedka! No jako-že sa mávate?

2. Ďakujem za opýtanie, a vy jako sa máte?

1. No aj ja ďakujem, len tak leda bolo. Ale čo som počula, teda prišiel domov z vojny ten váš synák? prišiel?

2. Ach! veru prišiel, buď chvála Pánu Bohu aj za to, veď mám aj radosť z toho takú, že som celú noc ani oko zažmuríť nemohla

1. To vám rada verím, ale ten môj Miško! ten!

2. No, a čo vám nič neodkázal, či ho máte domov čakať, lebo nie?

1. Ach: ba nám už aj písal, že ho naskrze nechcú prepustiť, a síce len preto, že vie dobre písať a rátať, že ho preto jakýmsi frajtrom chcjú spraviť, bodaj by len nikdy nebol do tej školy chodil.

2. No, veď veru aj ja mám trochu žaloby na tú školu, bo od toho času, čo moja Anička chodí do nej; pálenku nielen že vám nechce okoštovať, ale ani do krémy pre ňu chodiť nechce.

1. No vidíte ju, ale veď sa ľudia radom žalujú (ponosujú) na tú školu, že sa tam deti len kazia, však ste hádam, počuly, čo Ilona susedova svojmu otcovi vyviedla?

2. Tá žiačka? — ale prosím vás, čo?

1. Dolný sused mal čosi s rychtárom, tento včera pri okne naňho volal, sused bol v pitvore, a jako očul rychtárov hlas, fuk ten! na poval sa skoval. Rychtár príde do izby, pýtal sa naňho, susedka odpovedala, že išiel niekam do poľa; v tom — no ale len si pomyslite! — tá malá mršina skočí jej do reči, a povie rychtárovi, aby to neveril, bo že apko sa na poval skoval.

2. No, vidíte že veď ich to v tej škole tak učia, aby vždycky len pravdu hovorili.

1. Pravdaže v tej, bodaj mi môj Miško ju nikdy ani nebol videl! bo čo sa tam naturboval v tom písme toľko, a všetkým vojakom domov listy písaval, včul ho nechcú domov pustiť, ale že ho urobili volajakým frajtrom.

2. Ach! nehovorte to, bo ja dobre viem, že len pre pekné písma ho na vojnu vzali, bo z tých, čo písať nevedeli, skoro ani jedného neobliekli, okrem Jána N., a aj ten bol vám tam asi do roka bubeníkom, a včul už je doma, a môj Miško chudák tam volakde pri škriptách!

2. Ach! nenazdávajte sa to, veď aj môj Jurko neškodne vie písať, a preda sa ho domov prepustili, a tak aj iných, vrchnosť robí, jako ona chce, a my už len musíme byť jej poslušní, a preto aj naše deti už len do tej školy posielajú.

1. Ba hybajteže mi, ja viac ani len jedno nedám, ba čo aj ten p. farár, aj ten služný len toľko chý s tou školou? ale ešte aj ten ryhtárisko?

2. Čo-že by chceli inšie? jako dobre!

1. Hn! no veru pekné dobre? nič! keď ich tam len samým bláznivostam učia, jako hádam vaša Anička vám to doma vypráva.

2. No, už čo moja Anička zo školy vypráva, to sú žiadne bláznivosti neni.

1. Nuž ale jak by nie? keď jich tam učia o veľajakých židoch Mojžišovi, Šalamúnovi, Dávidovi, Lazarovi, no ale veď ja to ani neviem pomenovať, a potom o všelijakých krajinách, mestách, vodách, ba ešte aj o jedovatých hubách, a besných psoch, no či už to všetko bláznivosť neni?

2. Veru nie, drahá susedka! bo všetko je to pekne, a aj dobre vedieť, a ani od toho nikoho hlava bolíť nebude.

1. Ba horke nie, čo sa nabolievala hlava môjho Miška, pre tie bláznivosti, keď chudiatko ešte aj vo sne trepalo do sveta, a reptalo všeličo, ešte i jako sa stromy štepia, orať brániť, no či to tiež bláznivosť neni?

2. Pravdaže neni, bo veď to všetko našim deťom príde volakedy robiť, a preto lepšie je keď o tom aj v škole volačo očujú, a sa naučia.

1. Jaj, prosím vás, nehovorteže tak, už vy by ste boly, jako ten p. farár, čo aj pálenku piť, po nociach sa túlať, krštenie vydržiavať, a iné také zábavy zakazuje. Veru by lepšie urobil ten p. farár, keď by do tej školy radnej tak nenaháňal.

2. Ej ba dobre robí, lebo moja Anička je celkom inakšia od tej doby, čo do školy chodí, rada sa modliedva, je tichšia, šanobnejšia radšej sa umýva česáva, a aj lepšie posluchá.

1. To vaša Anička hádam, ale môj Miško pre školu, tam chudák na vojne, ach! bodaj ten nikdy tú školu nebol ani videl!

2. Aj bez školy by bol vojakom býval, tak jako iní chlapi.

1. Ale ten nie, nikdy, a preto ja žiadne moje dieťa viac do školy nedám.

2. Budú vás pokutovať.

1. Ale kto?

2. Vrchnosť; a vrchnosti, a zákonu sa musíme podrobiť, ináč nás pokutujú.

1. No však keď by mi nebolo o tú pokutu! keď si včul človek ani so svojim vlastným nemôže rozkázat.

2. Len vy dietky do školy usilovno posielajte, a s tým sa dobre majte, s Bohom!

Ján Labuda, učiteľ na pokoji.

Kreštania!
kupujte len u kreštanov!

BESEDNICA

Janko k Aničke.

*Predsa som už našiel dievča mne po vôli,
veru ma srdienko už viacej neboli;
chodil som ja dlho, hľadal, sem-tam túlal,
dievča však po vôli nikto pre mňa nemal.*

*A odrazu sta by z neba spadla deva,
sta by anjel krásny okúzlil aj teba:
nevinná a nežná krasotinka milá
celkom ma sputnala, duchom okúzliła.*

*Daromné mé túžby, darobné tie plány,
z ktorých čisté srdce nejeden omámi;
daromné je všetko, cit lásky ma prejal:
srdce mé sa blyská, jak od slnka krištál.*

*Nevedel som o tom, že mám srdce také,
ani som nesníval, že slniečko zlaté
jednoduchej devy srdca paprškami,
odrazu sa zmení a pokoj mi zatmí.*

*Tak je predsa; ľubím ju nad mieru, vrele,
bár to ona nevie, a siete mi stele;
lebo srdce moje bol čistucký krištál,
a on sa nezmenil, lež len blesky vydal.*

Láskomír.

„Ach len u' kňazi!“

*„Kukučka kuká, sova húka“
Čítanka.*

Minulú jaseň bol som u priateľa Podhorského na našom milom Považí pod Tematinom. Išiel som peší, bo železnica na Radošinu nebola ešte otvorená (??), reku, nebudeš čakať, dotiaľ doista aj zuby otrčíš.

Priateľ Podhorský potešený bol nad mojou návštevou, poukazoval mi celé svoje hospodárstvo, školu ba i záhradu, odkiaľ utešený výhľad otváral sa očiam mojím na romantické Považie a strieborný Váh.

Rozhovor náš najviacej o rodiných záležitostiach plynul, až konečne prejšli sme na učiteľstvo a školu.

— No Jani, či nepokročil stav náš od teda, jak si nekdý v Hubine býval?

— To áno, odvetil som, a síce jak v mravnom ak hmotnom ohľade. Nie len naša vláda, ale i samé zámožnejšie obce hľadajú k tomu, aby sa učiteľom plat popravil a školy prosriedkami zaopatril. Len pár úzkych prs ablegáikov, takých Jurkov z Trenčína, obávalo sa v ten čas hlasovať za povýšení nášho platu, bo sa obávali, že by im nesiahalo na 10 zl. dennieho.

— S tým, odvetil Podhorský, len chudobné s edectvo vystavili sebe, totižto to, že im zveľatok škol národa na srdci neleží, (česť výnimkám,) a tak že o budúcnosť vlasti Uhorskej nie veľa dbajú, vediac porokadlo: „Hajc bičko okolo plota, jaký plot, taká robota,“ bá s učitelia vždy šľachetnejšie vedeli jednať, a v obetovavosti a vlastenectve nedali sa zahanbiť. A však náš pán minister Wlassics ináč myslí, a dúfame, že jeho pričinením náš stav a školy nezadlho lepšej kvitnúť budú.

— To už ano! — dodal som nádejne, ale priateľu môj Podhorský, nezbadal si, že na niekoľko počínajú si nás všímať, ráň pomáhaj, — tak zase kňazstvo, zvlášť naše katolícké, na všetky strany oflinkujú.

— O áno, odpovedel Podhorský, zvlášť židovské žurnále a vládne orgány hromžia naň za buričov ho vyhlasujú, očernujú, pri shromaždeniach ľudu na cti mu utrhnú, slovom „vlčie zuby“ naň vycelujú. Najsmiešnejšie ale pri tom to je, že keď dnes všetko zlé jedine kňazstvu pripisujú, zajtra ho tí istí havkáci odpytujú, ruky sklajajúc pred ním sta tí na rozbuřenom mori trnúci, maloverní učedelníci pred Ježišom, volajúc: „Kňazi pre Boha, ratujte nás (od zbroja anarchistov z kazateľne), bo hyneme.“

— Čistú pravdu hovoríš! — odvetil som. Ja z mojej stránky myslím, že — vyjmúc pár Rosipáľkov a Chmeláčkov — stav kňazský dla svojho vznešeného povolania je jedon najvznešenejší, úcty naj ďalej som nemohol vraveť, bo čudnostný škrek udrel nám do ušu. Jedna vyziabla, dlhokrká (pre štranček súca . . .) veľkého ohlotku majúca postava očima vyvalenýma — jako Kloch v Herkópátre — bližila sa k nám, rukama rozháňala, „kristušáka,“ — „úľoššéga,“ — „entšéga“ atď. spomínali. Počnem sa obzierať po nejakom otuchu, až by to nejaký anarchista bol, abych mu s ním nameral. Blížil sa a hromžil zjednak: ondiem ja vašu dušu, vy kňazi . . . roztrhol bych vás . . . napálený som . . . len pozatváraf tie čierne mračná . . . to už niet k vydržianu . . . nič robíť . . . dobre žraf . . . veľkýma pánmí sa robíť . . . no však vás naučíme, počkajte . . . prinde čas . . . podelíme si vaše statky . . . od našej „milosti“ budete závisel.

S tým priblížil sa k nám, a uvidiac mňa, prestal kvákať. Podhorský pozrúc na mňa, hovorí: p. Laješ Mokráš, notár a matrikár, — a toto je tu priateľ môj z pod Tribča. Ale čo-že sa tak paprčíte a hromžíte?

— No jako že by nie, pán Podhorský, to je sviňstvo, čo ti kňazi už sebe dovoľujú . . . Hľadte i tento náš „kňazisko“ . . . mňa už teť) týždeň dvakrát nahneval, práve teraz zase bol u mňa, i utiekol som. Pomyslite si, bol so a toť uňho ponaprávať si trocha tú moju (aby ju bol čert vza) matriku, lebo som toť išiel od Rozinky v noci, v daždi a vo tme, a padol som do priekopy, písma z vačku vypadly, a zvlášť jednu cedulku som bol ztratil, čo som mal preniesť do matriky, a on, pomyslite si?! — on mne to odopre!! . . . Dnes zase pýtal vyjadrenie, prečo platí o 5 zlatých dane viac, ako vľani? Co-že ma on bude upodozrievať? Azda to ide mne do vačku? . . . No však, počkaj, pošušám ja Jurkovi z Trenčína, aby v Opratovom Chvastianovi bobre na kňazstvo húkal.

— Pán Mokráš, ozval sa nahnevany Podhorský, uštrite nás i naše ctené kňazstvo od diašich titulov, bo z vašich slov jedine jakási „čierna závisť“ vykuká. Viete dobre, že kto česť má, ten ju aj druhému dá. Náš dobrý farárko zajiste dobre robil, že vám to na-

pravenie odoprel, bo vy za peniaze môžete svedomiťšie zračť si do matriky, jako on bezplatne. Bol čas, že ste všetci vrešali, že kňazské matriky sú nespochľabivé.... Čo sa ale vysvetlenia dane týka, tým ste povinný každému občanovi, za to vás obec platí, a keď máte svedomie čisté nad tým sa nepohoršujte.

— Dobre, dobre, barátočkám, ale to len uznate, že su kňazi páni....

— No to jejích stav so sebo donáša.

— Ale veď ap štolovia len predsa chudobní boli, ba i bosí chodili...

— Ano, ale vedet musíte, že v tom čase a tých krajinách i králi bosí chodili, dcéry kráľovské kúdel priadly, vysokého stavu rodiny ovce a lichvu pásavaly, niet dávno kniežatá, jako boli aj u nás v Sedmohradsku Báthorovci titul „velkomožný“ len mali, čo dneska všetci notári a exkutori ba i posledný pisárčik sebe privlastňuje...

— Ale, a'e barátočkám Podhorský, nedáte mi nič za pravdu, ale aspeň to len uznáte, že kňazi nič nebobia, a len dobre jedia...

— Majte malé strpenie Mokrášku. V každej fare je jedna izba, v ktorej každý farár po službách Božích ľudí prijíma, a usilovne pracuje, aby tie mnohé nakopené veci, buďto pre p. biskupa, vikára, dekana, — buďto pre ministra, nadžupana, podžupana, sirotského, slúžneho, notára, školdozorca... a Boh ich tam zarája ktorých do poriadku priviedol. Ďalej píše a učí sa kázne a reči, spisuje mravoučné knihy pre ľud, aby ho napravil, čo bezbožníci pokazia, — krstí, uvádza, sobáš, zaopatruje chorých; pochováva v daždi a bláze, v sňahu a mráze bez škamrania aj vtedy, keď malú zásluhu patročný složiť nemôže.

— Dajte pokoj — zvrieskol Mokráš, — ti kňazi peniaze berú.

— „Hoden je delník mzdy svojej“ — to len p. Mokráš vie ľudom darmo písať.

— Aha darmo, bol bych ja ušiak!

— Tak je — doložil Podhorský — počnúc od ministra, starého Tisu, čo pensiu fahá, bár je boháč neslýchaný, až do cstatného robotníka žiadan zadarmo nič nerobí, prečo by mal ten kňaz činiť výnimku? Či nemá jesť a výdavky splácať?

— Ale načo tolké statky im — okrikol ho Mokráš.

— I páni majú veľké statky a tak i veľké výdavky. Vidme ale jako: Svetský spotrebúva zväčšia všetko pre svoju rodinu a jej zaopatrenie; ďalej na cestovanie, kúpele, mnohé na „živé obrázky“ do Talianska, plesy a radovánky, na pušku a karty, na kone a úbehy, až častokrát bez všetkého ostanú. Náš duchovný skromne pre seba žije, pohliadnite na Sv. Otca tam v Ríme, ktorý magnaš pristal by na jeho chatrnú večeru, čo každedenne požíva; ďalej naše kňazstvo podporuje literatúru, dobročinné ústavy, poučuje ľud, potešuje zarmutených, pomoc podá a nešťastným, stavajúc školy a chrámy, chudobných žáčkov v školách rapomáha pokrmom, šatami, knihami ba i peniazmi.

— „Hm, hm“ — Iaknúl sa Mokráš.

— Mne trojo dietok chodilo do nitrianskych škôl pomocou nebožského pána biskupa Aug. Roskoványiho a terajšieho p. biskupa Imricha Bende — riekol som ja.

— A ja podobne výchovu dvojjich dietok ďakovať môžem týmto spomenutým šlachetným pánom, — dodal Podhorský.

Tu naraz M. k. áš obledol sfa by tá stena a volal

bijúc si v čelo: „Jaj, jaj! Bože môj!... ja nevďačník a Judáš!!...“

— Čo vám je Mokráš? — rečie Podhorský.

— To, že som biednym nevďačníkom oproti tým veľkým dobrodincom, ktorí mňa z prachu vydvihli sfa chudobného žiacka a umožnili mi chodenie do školy. I ja mám ďakovať meju vedomost slavnej pamäti nebohého pána biskupa nitrianskeho August. Roskoványiho, nech ho Boh oslávi a všetko mu v nebeskej sláve odmeni... Vďaka vám zato páni učitel a, že ste mi takto rozumu nahráli.

— Nuž, pán Mokráš — doložil Podhorský — ešte budete vždy tak hovoriť: „ach len ti kňazi.“

— O ano budem, len že už teraz takto:

Ach ti kňazi naši milí,

Nech ich Pán Boh dlho živi!

Udeľ z daru hojného

Dožil sa im mnohého!

Odmeň im Boh na zemi

Nekdy vo večnom nebi.

— „Uslyš Pán Boh!“ — znela naša odpoveď, a pán Mokráš takto napravený odišiel od nás.

Jani, z pod Tribča.

OHYRNÍK

Štyria noví opravdiví tajomní vnútorní radcovia. Jeho veľičenstvo najnovšie štyroch veľmožov uhorských vymenoval za opravdivých tajomných vnútorných radcov, a síce grófa Ladislava Szapáryho, správcu to rieky, Ervina Cseha, ktorý je horvátskym ministrom, baróna Alberta Wodanera a baróna Alberta Pireta, členov to snemovne veľmožov.

Za čestného mešťana zvolilo Bánffyho mesto Jászberény. Veď len veľké zásluhy má ten Bánffy.

† Gróf Ladislav Hunyady zomrel 30 dec. Verným synom bol on tak vlasti jako i cirkve. Tento neohrozený ľudák mal už 72 rokov. Po odohnaní Alexandra Battenberga ponúkli ho s bulharským trónom, ktorý on ale neprijal. Proti cirkevnopolitickým predloham neohrozene bojova'. I áče v poslednom čase celkom utiahnuto žil.

† Pavel Rexa bývalý fiškál hlavnomestský a statkár v Čachticach zomrel v 65 roku veku svojho 28. decembra. V Čachticach je pochovaný.

Milosť Ducha svätého. V obci Lőrinci navrátili sa do lona cirkve Kristovej vo sviatok sv. Štefana Peter Saücs a jeho manželka Zuzanna Škultéti. Vyznanie viery složili do rúk mladého farára Štefana Kiss, ktorý už šesť inoverských duší získal Kristovi.

90 ročný gróf. Otiec dra a grófa Alberta Apponyho, Georg, 31 decembra mal 90 rokov. Jeho manželka rod. gr. Juliana Sztáray pred 27 rokami zomrela. Len dve deti má, Alberta a Georgínu, ktorá sa vydala za grófa Alberta Marzani.

V podolivskom (Spiš) autonomičnom volebnom okrese na miesto nebohého Tí adara Šalamona za autonomičného vyslanca so 3198 hlasami mladšieho grófa Jána Zichy vyvolili. G. Julo C-áky 4 a František Duchon pensiovaný slúžny tiež 4 hlasy dostal.

Z liberálnej strany vystúpil gr. Karol Esterházy vo Sv. Abrahame bydláci. Príčinou toho je Tiszov zákon.

Nový metropolita starovercov. Vo Veľkom Sebene volebný sjazd (kongress) so 64 hlasami zvolil aradského biskupa Metianu za arcibiskupa metropolitu. Protikandidát biskup Popea len 41 hlasov dostal. Tento nový arcibiskup má už 70 rokov. Už je 23 rokov biskupom; o politiku sa nestará lež len o cirkevné a školské záležitosti.

Smrť jediného syna. Michal Kádár bol asi 20 rokov kurátorom evanjelickej cirkve v Meő Keresztesí. On bol poriadnym človekom, jeho syn ale zlostníkom bol. Rozmaznali ho, a tak vyrábol z neho kmín a zbytkár. Neráz museli i sami rodičia skovať sa pred ním. Na vianoce rôž chytil tento loptoš na matku a na manželku, ktoré snáď by bol i zabil, keby ím otec nebol prišiel na pomoc. On sa obrátil proti otcovi, ktorý ale k samoobrane toporisko vidlic chytil a tak trafil ovalí syna, že hneď vyskočila z neho jeho hriešna duša.

V Bánskej-Bystrici za vyslanca jednohlasne je zvolený štátny sekretár dr. Jozef Schmidt.

Že Zola uprskol, to sme už dávno boli písali; teraz ale ho Francúzsko kurentuje a žiada od Anglicka, aby ho vydalo. Hja keď len mnohí zednárski liberáli majú v päte nejväšiu smelosť.

Politické polozenie je len také, jako pred týždňom. Vláda a liberálna strana vladári bez rozpočtu na r. 1899., bez idemnýto jest nenie ani k tomu splnomocnená, aby dľa vľajšieho rozpočtu vladánila. Zákon sem, zákon tam, opraty moce má v ruke, tedy prečo by i ďalej nevladárila, myslí si. L'avičiaci ale, ktorí pri volbách toľké krivdy museli podstupíť, neohrožene a rozhorčene bojujú proti vláde. Zejmennými hlasovaniami sa usilujú volbu predsedy odľahovať, lebo rečnenie i tak nič neosoží proti liberálom, ktorí len dľa chuti vlády hlasujú. Kto vie, dokedy potrvá terajšie mimozákonné polozenie. Vláda ešte vždy silno stojí, lebo koruna jej nepovedala, že nemá k nej dôvery, liberáli ale, ktorí ju podporujú, ešte vždy sú vo väčšine.

Liberálny zápisnik mestskej rady v Szegeďine, Pavel Szendrey vyzdvihnutý je z úradu preneverné šafárenie. On totižto pre priemyselnú školu vyzdvihol od ministerstva osvety 1000 zl., bez toho že by bol vedel počet složiť s nich.

V novembri minulého roku narodilo sa v celom Unorsku 48 tisíc 450 živých a 1040 mrtvých detí. V aradskom Temešeste v celom novembri ani jedno dieťa neprišlo na svet, a predsa tam 21 ľudí zomrelo.

16-ročný zbojník vrah. Eliaš Andrics, ktorý sa v Sarej Beči narodil a bol pomocníkom v sklepe Alexandra Pollačka, lenže pred 3 týždňami prepustený bol zo služby, v jeden večer vkradol so do sklepu, kde ukradol 29 zlatých, ráno ale, keď kupec, v sklepe poriadok začal robiť, on videl, že nemôže utiecť, tedy ťažkým nožom viac krát udrel Pollačka po hlave tak, že ho života zbavil. Pollaček pred 10 rokami v ni-triaskych Žambokretoch bydlil.

4 katolícké denníky sú v Unorsku. A síce tri maďarské a jeden nemecký.

Šťastlive hral. V Monte-Karlove sú tie najvyššie hry; tí najväčší boháči tam už prišli o majetok. Jeden Uhor menom Just za tri dni 439 tisíc korún vyhral tam. Jako hovoria, veľmi opovážlive hral v tomto talianskom meste.

V najväčšej fare na svete, v budapeštianskom Jozefove v roku 1898. narodilo sa 3767 detí, zomrelo 1544 ľudí, sobášov bolo skoro 700.

Krivána už chytili. Jána Kriván, toho zlopestného zpreneveriteľa sircských peňazí chytili vo Viedni. On pochodil Nemecko, Taliansko, Sakske, keď sa mu ale peniaze minuly, navrátil sa do Viedne, keď ho chytili, už len 45 zlatých a jeden revolver našli uňho.

Nechytaj sa do fakej práce, ktorej nerozumieš. V Rákoši nádeanník Mišo Kacian začal studňu kopať na svojom dvore. Kováč a Meso mu pomáhali. Lenže keď už na dakoľko metrov ju vykopali, počala sa zem zavaľovať. Meso bol na samom spodku, Kacian a Kováč ale na rebríku, ktorí tiež boli shodení. V zúfalstve sem tam šliapali, až došliapali na smrť Georga Meso, ktorý i tak skoro celkom bol zasypaný. Keď ich vytiahli, Meso už mrtvý bol. Budapeštianska súdna stolica na tri meciace do väzenia odsúdila Kaciana, že jeho nepozornosť bola tomu všetkému na príčine.

Vrah pastierov. Vo Francúzsku parížsky kat usmrtil vraha Vachera, ktorý z krvožižnivosti vyše tridsať pastierov a jedného roľníka pripravil o život, Týchto chudákov obyčajne v spánku poslal na druhý svet.

Novinársky papier ako ochranný prostriedok proti moľom. Dostačí bundy, vlnené šaty zaobaliť do novinárskeho papieru a mole nedajú sa do nich. I pod koberce v izbách, keď položíme novinársky papier, mole nedajú sa do nich. I na konservovanie vajec odporúča sa zaobaliť vajcia do novinárskeho papieru a držať ich na chladnom mieste v sieti. Z

času na čas treba zaobalené vajcia popreklaďať, aby tie so spodku dostaly sa na povrch. Tlačiariska barva má vlastnosti totiž, ktoré odpudzujú tých malých škodákov.

Falšovanie vína následkom dosavádnej netečnosti vrchností vzalo už veľké rozmery. Už i gazdovia vedia falšovať vína. Firma G. Al. Deutsch kupuje vína po obciach. Nakúpila vín i v obci Baži (stolica Zala), ale ako ich chceli odvážať, dostali anonymné oznámenie, že tie vína sú falšované. Vzali teda „muštry“ a dali analizovať. Analýza konštatovala falšovanie. Oznámili patričných a teraz idú radom prezerať pivnice gazdov.

Anarchisti. „Rendőri Lapok“ uverejnili celý rad anarchistov, ktorých poslali postrkom na ich príslušné miesta. Medzi nimi zaujíma prvé miesto knieža Viktor Nakaldze, ktorého z Belgicka vezú do jeho domovy, do Ruska. Medzi anarchistkami zaujíma prvé miesto grófka Maria Jankovská. Medzi anarchistmi, vypovedanými zo Švajciarska, je taliansky inžinier Herkules Pantiro a chemik Salamon Mendelsohn, z rodiny chýrneho hudobného skladateľa Felixa Mendelsohna.

3 tisíc zlatých dlžoby má mesto Ostrihom, ktorú summu vyzdvihli tu mešťanosta, tu zas mešká rada bez vedomia a dovoľenia výboru, výbor prísne bude pokračovať tak proti mešťanostovi, jako aj proti počtovníkovi.

Liberálny slúžny. V Pápe hlavný slúžný Štefan Végh zastrelil sa; on sa totižto veľmi neľakal toho vyšetrovania, ktoré sa neočakávalo za pedlo proti nemu.

Na Filipových ostrovoch, ktoré násiine kú pily Spojené Štáty od Španielska, ťažko sa dá poriadok spravíť. Obyvatelia tých ostrovov totižto neodvislé a samostatne žiadajú byť spravované, nechcú závisieť od Spojených Štátov, ktoré zas rozkazovať im chcú. Asi 40 tisíc vojakov musia prevládať Spojené Štáty, chcú-li, aby ich tie ostrovy poslúchaly.

Obet Fortuny. Nikola Novakovič, roľník v Horvatsku, vyhral hlavnú výhru štátnej dobročinnnej lutrie. Sobral sa a išiel do Viedne vyzdvihnúť výhru — 200.000 korún. Na pohľad toľkých peňazí neborák zbláznil sa a museli ho zaviesť do blázince.

Následky ex-lex stavu. Pešťbudínski advokáti Alexander Sik, Julo Gyóffy a Gejza Polónyi uzavreli že na svoje úradné zadatia, kým bude trvať bezzákonný stav, nebudú priliepať kolky. Už aj zadali jeden akt súdu bez kolku s nápisom: „V nedostatku zákona — bez kolka“

Zastrelil úžerníka. M. rosenberg požičal 48 zl. Štef. Cirjakovi, obyvateľovi obce Vésziő v békéšskej stolici. Keď prišiel vrátiť dlžobu, Rosenberg žiadal 100 zl. Toto tak rozhnevalo Cirjaka, že tri raží strelil na úžerníka. Dve guľky ho trafily a úžerník leží ťažko ranený.

Bosorka vo Veľkom Varadíne. Otrhaná stará cigánka chudá vkročila do sklepu, keď tam len manželka kupca bola. Almužnu pýtala, čo keď dostala, začala čarovať, rukama rozhadzovala, krvavú ruku detskú vytiahla z batoha. Manželka kupca na smrť bola nalakaná, čo cigánka k tomu použila, že všeličo pobrala, lenže sa opálila, ponač prišli kupovači do sklepu, ktorí ju chytili. Manželka kupca od strachu tak onemocnela, že leží.

Židovská múdrosť. Židovské noviny „Hircsarnok“ písaly pred novým rokom, že v Budapešti o 5 hodinách večer na Silvestra svätá omša sa bude slúžiť v chráme sv. Mateja. Keď len tí židia aj o takých veciach chcú čarbať, ktorým nerozumejú.

Redakcii zaslané spisy: „Hospodárske Noviny“ (mesačník); cena na celý rok 1 zl.; vychádzajú v T. Sv. Martine. — „A zsidókérdés.“ Vydala Tlačiareň Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.) Cena 30 kr. Vrele odporúčame. — „Príprava ku sv. spovedi a prijímaniu“ Budapešť (VI. Podmaniczky u. 15.) Vydala veľk. pani Lujza Csery. Cena 10 kr.; viaz. 15 kr. Toto dielo čo vianočný osožný dar pre mládež odporúčame do priazne rodičov, duchovných a učiteľov.

Ceny v sústrednej trhovej sieni. Mäso hovädzie 72—90 kr. (kilo); baranina 36—46 kr.; teľacina 72—90 kr.; sviňacina 60 kr.; slanina 64 kr.; šunka 68—95 kr.; masť 65 kr. — Kura 40 kr., sliepka 65 kr., vykrmená kačica 1 zl. 40 kr., hus 3 zl. 50 kr.; 30 vajec 1 zl. — Hrozno (1 kilo) 36 kr.; hrušky 60 kr.; jablká 16 kr.; orechy 28 kr. — Smotánka (1 liter) 24 kr.; zemiaky mcent 3 zl. Jedna hlavka kapusty 11 kr.; 1 kilo zakvasenej kapusty 11 kr.

Púť do Lourdu.

Pohnutie: 21. aug. 1899.

Smer cesty:

Budapešť — Kaníža — Marburg — Pragerhof — Villach — Francensfeste — Ala-Verona — Milano — Genua — Marseille — Toulonse — Lourdes — a tou istou cestou nazpät.

Ceny: I. triedy 220 zl.) Upré
II. triedy 170 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 100 zl.) 8 dní.
III. triedy 80 zl. bez bytu a zaopatrenia.

Termín hlásenia sa:

Pri ľavnej cene: 15. júna 1899.

Pri riadnej cene: 15. júla 1899

Obširnejšie vysvetlenie podá a programmy posielá

Dr. Fraňo Robitsek,

farár vo Veľkom Maroši hontianska stolica.

DOPISY.

V BUDINPEŠTI, 2 jan. 1899

Hlbokostený Pán Redaktor!

Prosím Vás, buďte tak láskavý, pár týchto riadkov uverejníť.

Krásna myšlienka to bola volakedy od pána ministra kupectva, keď založil u nás školy remeselnícké, ktorých máme dnes po krajine dosť, ale čože, keď ono nejde v nich tak, jako by snáď malo ísť.

Tu v hlavnom meste je vyššia remeselnícka škola, v ktorej sa môže jeden každý zdokonáliť poriadne za strojnika (mašinistu) ktorý je ale lenivý a nehladá k tomu, ten i tu je ztratený, pretože sa žiada od každého dokonale vedieť všetky prednášky. Pán direktor ale pri zkúškach zvlášťne pozor obracia na každého jedného a i v otázkach dobre vyobracia, to je celkom správne od neho, lebo on jako už dávno zkusený, dobre vie, že na jednom strojníkovi moc záleží: po prvé veľká zodpovednosť, jestli rozhodí kotol alebo mašinu, tomu len mrcha strojník je na príčine. To druhé ale čo sa denne stáva, je to, že nevedie si dobre mašinu, ktorá mu denne za viac sto k'g. pary potrebuje bez toho, že by bola tá para prv spotrebovaná bývala, k tomuto ale viac uhlia treba aby sa z vody para vyvinula a tak denne ľahko 3—4 mtc. uhlia spotrebuje viac. Toto do roka moc učiní a majiteľ mašiny bez toho žeby vedel čo je tomu príčina platí ročite do 800—1000 zl. viac za uhlie jako by mal platiť. No on tomu nerozumie, a mašínist mu jednodruhé nahovorí.

Na toto treba pánom majiteľom takýchto mašin vo fabrikách pozor obrátiť dobrý, lebo to ich peniaze koštuje.

Začal som o škole tedy s ňou i dokončiť musím.

Koncom mesiaca decembra bol zápis na elektrický kurs. No tu sa ich až mnoho hlásilo, my pravda tiež, ktorí sme štabilný kurs dokončili, tiež išli sme ku zápisu, všetci učení šlosiari, boli sme v tom istí, že prijatí budeme, ale jaké prekvápenie. Pán professor i s tajomníkom v izte sedel pri stole a po päť a päť mužov bolo slobodno do nútra ísť. Prečo to? Veď na tie prvé tri kursy sme odrazu i 30—40 išli do izby a tam tajomník zapisoval sám, nebolo tam toho professora, ktorý učil v tom kurse.

Toto sa dá ale ľahko uhádnuť, jednoducho aby sme nevedeli koľko hodinárov, kupcov, kačiarov a teatristov prijmú, lebo štvrtá čiastka i tak v cilindroch medzi nami bola každý ráz pri zápise. Kdeže sú šlosiari, ktorí od 12. roku sa venovali tomu a dnes ho jeden hodinár alebo krčmár predíde a v cestu mu stane, hop, nie ty, ale ja.

Kde je tu pravda?

Či sa mi pocháme druhým do remesla, len nech každý svoje prevádza, ale nie desat druhých začínať, lebo to len babrák robí, ktorý nerozumie ničomu, že probuje na všeličom, a potom žid špekuluje, pravda, i tu je dosť židov medzi nimi.

Nás jednoducho až na rok odložil pán professor, čože, jemu je ľahko hovoriť, ale nám to ťažšie padne. Nemyslím, žeby o tomto pán direktor vedel, a jestli vie, to by nemal dovoliť, aby okrem šlosiarov a ktorí sa s elektrikou zaoberajú vždycky, druhých na tento kurs prijal. Lebo veď i tú elektrickú mašinu len parová mašina pohybuje a tak toto len takýmto patri, ale nie takým ľuďom, ktorí o tomto ani pochopu nemajú. A ani nevie takýto, o čom sa tu jedná. Jaký pochop má človek ten o pohybe pary v stroji, a jako tá para tam pracuje. To je darebnica, žeby si taký mohol privlastniť toto. Už to je znak, že len špekulant sa na to chytá, jako som už spomenul.

Veď i papagáj sa naučí hovoriť, čo veru ani nezabudne. Tak i takýto teplý a chytrý hodinár alebo krčmár, sa z tej knižky naučí tých niekoľko otázek, na ktoré pri zkúške odpovedať má, a odrazu zostane „Elektrotechniker“ lebo veď má „Diplom“. Lež keď sa mu niečo pokazí, bárs i najmenšie, není v stave to spraviť.

Takíto napredujú. A my učení jednoducho až na rok, „vaše namáhanie daromné“ lebo sú tu druhí.

Toto by nemalo byť!

S hlbokou úctou zostávam

Ján Janík, dipl. strojník.

KIRIPOLC, 5. jan. 1899.

Vážený Pane!

S radosťou očakávam každú nedeľu našo milo oblúčeného „Kreštana“. Každý katolík by ho mal čítať a nie do krčmy k židovi na tú čertovicu ísť. Budú tomu už dva roky, čo som tiež ho tak s radosťou čítal a na raz tu dojdem na dopis z Kiripolca, veru som sa nad tým zarmútil, ale keď bych vedel, kto to písal, toho bych ešte dneska pochválil, lebo to bol jeden poriadny občan, ktorý pravdu ukázal svetu. Aj ja som si zaumienil tiež niečo písať, čo so zarmútkom píšem, lebo nám náhla smrť vzala nášho milého učiteľa spolu aj organistu Michala Wernera, ktorého sme všetci so smútkom odprevali. Nad smrťou jeho sme mali všetci smútok.

Máme my v našej obci ešte jeden väčší smútok, ale nad týmto ich není tak mnoho zarmútené, lebo poriadni e statoční občania, ktorí keď to vidia, až im s zy nad tým padajú. A to je ten čert, bere poriadok, mravnosť a všetek kresťanský cit našich mladých ľudí. Už som prešiel a pochodil mnoho obec, ale taký neporiadek som nikde nevidel, že by mladí ľudia tak celé nedelne noci v krčme pri kartách a pri tej čertovici sedeli.

Teda kresfanskí rodičia, vás prosím, dajte si na vaše detky pozor a nenechajte ich do krčmy ísť, lebo z takých detí vyrastnú občania len na farchu a na posmech druhým. Ešte jeden ráz prosím aj pána rychtára, že by on dal na to pozor jakožto predstavený, keď donde čas, ich vyhnal a nie pri nich sedel aj do pol noci.

S Bohom zostávam

Rolník.

HOSPODÁRSTVO.

Ako sa dorábajú tužky (ceruzky ?)

Prvé tužky boly zhotovené v Cumberlande v Anglicku r. 1664. Lebo tam našli prvé ložisko veľmi čistej tuhy (grafitu), ktorou sa dalo znamenite písať. Tu ju rezali na krátke klinčeky a tieto predávali. V Nemecku začali vyrábať ceruzky r. 1726 v Steine pri Norimberku. Roku 1795 Conte a Hardtmuth vo Viedni vynali spôsob prípravenia tuhového prášku. Teraz sú najchýrnejšie fabriky na ceruzky vo Francúzsku, v Norimberku (firma Faber), vo Viedni (firma Hardtmuth), vo Fürthe a v R. zne. Menšie fabriky jesto v Budejovicach (Národný podnik a Hardtmuth.)

Hlavná čiastka tužky je tuha, známy nerast čiernošedej, kovovej barvy. V podstate rovná sa tuha diamantu, pretože i diamant i tuha pozostávajú z čistého uhlíka. Lenže majú rozdielne vlastnosti. Tuha nachodí sa v zemi v ložiskách, (útvár prahorný). Učenci sú tej mienky, že povstala tak, ako kamenné uhlie. Je v obyčajnom ohni neroztopiteľná, len v najsilnejšej žiare sa dá spáliť. Popri uhlíku obsahuje tuha v menšom-väčšom množstve kyselinu kremičitú, kyslíčnik hlinitý, železitý a vápenatý.

Najčistejšia tuha, obsahujúca 99 stotín uhlíka, dobývala sa najprv v Cumberlande v Anglii, ale tamejšie ložiská sú už úplne vyčerpané. Teraz nachodí sa taká tuha na ostrove Ceylon. V Čechách jesto veľmi dobrá tuha pri Krumlove, v Bavorsku pri Passave. Veľmi dôležité sú ložiská znamenitej tuhy v Južnej Sibírii, západne od Bajkalského jazera. Z tejto dorábajú sa svetochýrne tužky Faberovské v Norimberku, ktorými písal alebo kreslil iste i ne jeden z našich včt. čitateľov. Horšia tuha nachodí sa na Morave, v Štýrsku, Španielsku, Francúzsku a v poslednej dobe našla sa i v Severnej Amerike.

Ako sme spomenuli, pôvodne robili tužky jednoducho tak, že tuhu na tenké kúsky popílili a bola hotová do obchodu. Ale pretože

práve na to súcej tuhy je všade len málo, kdežto inakšej, pritrvej alebo primákej, alebo i rozličnými látkami premiešanej jesto viac, nuž od dávna usilovali sa vyrábateľa tuhu tak pripraviť, žeby bola pri písaní úplne spoľahlivou, žeby nebola pritrvdá, žeby sa ňou dalo ľahko písať a ju dobre prirezávať, zastruhovať. Tým cieľom dialy sa mnohonásobné pokusy, ktorými vynášiel sa terajší spôsob výroby a tým sa došlo na čínok, ktorý má v školách, vo vede, priemysle i domácnosti veľiký význam.

Priebeh samej výbory je nasledovný: Vykopaná tuha roztre sa na prášok, ktorý sa mieša i istom pomere s jemne somletou porcelánovou hlinou (kaolinom), v mlynoch pri ustavičnom prítoku vody. Takto povstalé čierne cesto pretláča sa cez lisy (pressy), ktoré majú boky zo silného plátna. Pri tlačení zbytočná voda odchodí cez plátno a tuha ostáva na plátne. Toto stlačené cesto znovu sa dokonale premiesi, tak aby v ňom neostalo nič povetria a rozváľ sa na šúlky. Tieto sa teplým povetrim po istú mieru obsušia a dávajú sa do silného železného valca (cylindra), do ktorého dokonale prilieha silný piest. Cez dno valca sú dierky, buďto štvorhranné alebo okrúhle. Keď tedy obschnuté ale ešte predsa vlhké šúlky tuhy vložia sa do valca a piestom sa tlačia, cez dierky na dne valca vychodia tuhové týčky štvorhranné alebo okrúhle, dosť pevné, ktoré sa porežú na kúsky podľa určitej miery. Potom sa teplým povetrim obsušia a neskôr v sklenených nádobách v žeravej peci vypália. Žiarou stvrдне v tuhe obsažená porcelánová hlina a tým stávajú sa týčky takými pevnými, ako ich z hotových tužiek známe. Tým je hlavná časť tužky hotová.

Ale treba je, žeby tužkou dalo sa i pohodlne písať i aby bola chránená pred ľahkým zlomením. Preto dávajú sa tužky do drevených obalov. Na obal volí sa drevo javorové, smrekové, lipové, jelšové, z brazilskej sosny, alebo vzácnejšie dreva na pr. virgínska borievka a voňavý ceder. Drevo musí byť bezhaluzné (nesukovaté). Najprv narežú z neho doštičiek, do ktorých hoblíkom k tomu cieľu sestrojeným vyryje sa šesť žliabkov v takej vzdialenosti jeden od druhého, žeby z jednej doštičky vystalo šesť tužiek. Do žliabkov pokladú sa tuhové týčky a celá plocha namaže sa klím, na to položí sa iná tenšia doštička bez žliabkov. Obidve doštičky stlačia sa pod lisom (pressom), tak že sa pekne sklíjú. Potom rozrežú sa doštičky strojom dvoma rezní na šesť tužiek, a síce hneď buďto na hranato alebo na okrúhle. Vyhladia sa prípadne vyleštia, a vyrazí sa na

každú meno fabriky alebo i číslo tvrdosti. Lepšie druhy barvia sa a lakujú alebo politujú a meno fabriky i číslo vytlača sa pozlátkou. Barvisté tužky zhotovujú sa z prírodných bariev, hliniek, ultramarínu atď. s prídavkom lepiva. Tintové tužky z tuhy, hlíny a anilínovej farby.

Tuha užíva sa okrem na výrobu tužiek i na rozličné iné veci, ako na dorábanie takzv. passovských téglov, do sklenných hút a pre zlatníkov, na natieranie čapov na strojoch, na natieranie platní na sporákoch, železných pecí a pri galvanoplastickej výrobe.

„Český Lloyd“.

ODKAZY REDAKCIE

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uvereniť v najbližšom čísle.

Višňovan. Za to vás len pochváliť musím, že ste sa na tom zastavili lebo však hovorí sa, že prázdny vôz sa nezasekne, a aj to vieno, že bala nerobí mrdca. — *K Žiline.* To od expedície závisí. My nenasledujeme to porekadlo, že: huncút, kto lepšie robí, ako vie. Ten váš priateľ keď aj nie kávať ale vie aspoň mechy fahať. To ale neráz som už zkusil, že ľudia veľmi chatrnávajú rozum jadrný. — *Utrápená v Ostrove.* To je veľký križ, viem, že ste si už neráz vzdychli: Opilcovo hrdlo, bodajby zatvrdlo. No my len toľko poznamenáme, že kto často pije na zdravie, príde o zdravie. — *Ubrež (ungská st.) St. Zsémbery.* Ponevác zakladanie a vedenie takých vecí k duhovenstvu patrí, obráťte sa na dp. duchovného, ktorý vám nielen stanoví zaopatrí z daktorej obce, kde už jestvuje taký spolok, ale celú vec do poriadku donesie. — *Ján Ušiak.* Vy tak žartujete, jako jeden sused, ktorý na otázku, či vie čo nového, odvetil, že uhádne, keď mu to prv sdelené bude. — *Motešice.* H. L. Kedykoľvek vás začne hlava boľť, len si ju priviažte o koleno. — *Mnešičan.* Keď dar dostanete, neskúmajte jeho cenu, lež si myslite: Koľko máš, toľko dáš, len daj z úprimnosti, príde tvoja duša do večnej radosti. — Vy ste veru smutný nový rok mali v tých *Kocuriciach*, keď ste poievku s vidličkou jiedli, druhým jiedlom obzerance bo'y, tretím ale ničiky, štvrtým z popola slížiky. — *Učiteľ Jani.* Rád bych vedel akurátne vašu adresu. — *Ján Figliar v Očkove.* Daj Pán Boh zdravia, jako ľudia vravia; vy ale by ste

mali už raz predsa o takú vec dbať. Z figlov nevyžije človek. — *Učič vo Vrbovom.* Veru zle je tam, kde bijú a jiesť nedávajú. Už si dávno mohol k súdovi prejsť Gazdina si snáď preto nenechá ruku bozkať, lebo ju nemá umytú. Tvoja žaloba je ináč aká novina, že ju treba zapísať do komína. — *Smelý vo Veselí.* Ale ste mu nastavali baniek. No ale to i zaslúžil, aspoň tu v Budapešti takého človeka: kde len vrhnú, tam ho drhnú. — *Vaďovce.* My za to nemôžeme. Tedy aj vám takto povedali: Vitajte, vitajte, len nič nepýtajte. — *V. Topolčany H. J.* Bolo to, bolo to, ale neviem kedy. No už sa predsa našiel muž, ktorý nezadlho prevezme Kreššana, ktorého som do hromady skoro dva roky red goval, bárs sa toho na tri razy nasbieralo toľko. — *Jo ko Lapaj v Trebaticiach.* Dajte mi taký kus, ako veľká hus. Nebojte sa, nezostanem vám dža. V tej záležitosti máte pravdu, že by to medzi prsty nemohol pobrať. Vaša veta má taký základ, ako toho prislovie: Prišiel pán a vytisnul sedliaka. — *Krajan v Krakovanoch.* Šťastlivý nový rok vám prajem. Za tú vďačnosť vám už vopred ďakujem, pri príležitosti sa vám na každý jád odsľužiť chcem, bárs viem, že vy na to nerátate. — *Podolie.* O tom sme veru re edeli, že on taký hias má, jako čo by capa dial. Ináč váš dopis nemôžeme uverejniť. Keď ste ho písali, pod istým ste sa tak knísa i, jako žid, keď sa modlí. — *Ružomberok.* Aj u nás je zima, i my si môžeme zaspievať: Zakúená pec, to je m lá vec. Ináč vy sa nemusíte báť zimy, lebo však sa hovorí, že sedliak je, jako vía. čím ju viac obtíname, tým bujnejšie rastie. — *Vahony. J. K.* Nestarajte sa oňho, lebo komu Pán Boh dal úrad, dá mu aj rozum, bárs i to sa hovorí, že nedeučenec je od kata horší.

Spolu tu upozorňujeme ct predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník *úpisne za darmo.* Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u pošťove, direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoň, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak anekamysln

Prosté a figliarske nápady.

Ktorý krok je najlepší? (Покрок)

Ktorý krk je najhorší? (Кркъ)

Ktorá cnosť je najsilnejšia? (Мочност)

Host: Či vy viete opicu holiť?

Holič: Nevie, ináč sadnite si, môžem oprobovať.

Budapeštianske obchodné zprávy

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 10.00—10.20.
Od Tisy 10.10—10.70. — Od Pešti 09.80—10.75. —
Zadunajské 10.42—10.60.

Raž 8.10—8.15.

Jačmeň na krmenie 6.20—6.50. — Do pá-
lenice 0.00—0.00. — Na pivo 7.80—8.70.

Oves 5.75—6.50.

Kukurica 5.50—5.70.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
17.30	16.70	16.00	15.30	14.80	14.00	12.90	10.50
			7½	8			
			8.60	6.00			

Otruby fajnové 3.95, grobovité 3.95.

3. Strovy. Veľká biela fizula 7.50. — Malá 7.75.
Hrach 11.13. — Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä
10.50—11.00.

4. Semä na sejbu. Červená datelina 45—55 zl.
Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Balta-
cim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. —
Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. —
Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8
kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr.
Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. Telce. Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso
00—00 kr. kilogram.

8. Masť a slanina. Sviňská v sudoch 58—69 zl. —
Bielotabulová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená
slanina 60—67 zl.

9. Remeň funtový od 14—18 kl. tery 142—144.

10. Kraviny vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. Tefaciny barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. Potrava. Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. —
Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

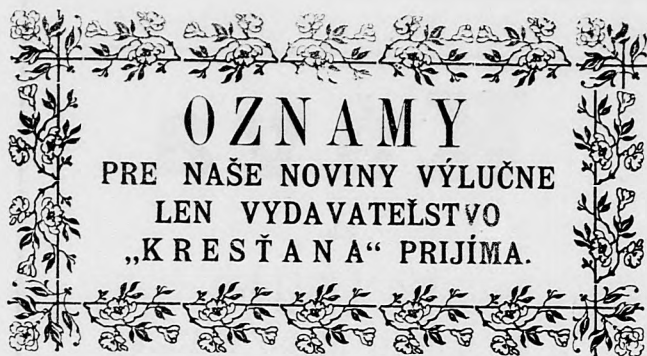
Oznamy.

Najobľúbenejšia káva v premoňých rodin. — Od veľa rokov
dokázala sa ona byť tým najvybornejším doplnkom k obyčajnej káve.
Lekári ju odporúčajú deťom, slabým, pri chorobách nervov,
srdca a žalúdka čo jedine zdravý dôdatok k obyčajnej káve.

Bablenka aj mne!

KATHREINEROVA
Kneippova
sladová káva.

OZNAMY
PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KRESŤANA“ PRIJÍMA.

Mestská lekáreň k
„ČIERNEMU ORLOVI.“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja.

Založená 1735. Telefon 395.

Adresa telegrammu :

Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, bolesti zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 1 zl., cena fľaše na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na pľúca: Výťah z kolociera s kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatelným prostriedkom hojajúcim, uľavujúcim a osilujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachrípaní atď. Veľa vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 1 zl., fľašky na prábu 50 kr.

Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej

lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameň m. krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčam z lášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, ako i brucha. Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vyprobované a za výborné uznané prostriedky dostaf jedine v temešvárskej mestskej lekáreň a len vtedy sú opravdivé, sú li obdarené občanmi z úctou a pod ísom. A preto varujú ne sa ľahostajných a napodolňo v rýchlych falšných...
Poslame s dobrou, alebo predbežným posilným summy (i s príčinom 16 kracia ov na bankovanie a pošto é útraty) Objednané vyše 5 zl. franco.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický
cent stojí 6 zl. 50 kr.

**NEMOCNÝM ĽUĎOM
POTECHA A POMOC**

ktorí na stužkovú hľistu a na
žalúdok trpia.

Stužková hľista i s hlavou vyženie sa bez
boľasti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekáreň JOZEFA SCHNEIDER v Rešici, hlavná ulica 6. (Dolnie Uhorsko). Za rýchly a bezboľastný istý účinok rukujem. Neškodí, bárs nenie stužkovej hľisty. Vek udať treba. Zákonne chráneno. Jedna škatuľa s doberkou 3 zl. 60 kr. Znaky stužkovej hľisty sú tieto: Bledosť tvári, mútny zrak, svetlé prstene okolo očí, chudnutie, nečistý jazyk, netúženie po jedle, človekovi zle prichádza, vracal by a závrat má, veľa šlajmu, vpuchnutie tela, žalúdok je kyslý, záha páli, grganie, pichanie a boľast v črevách, klopanie srdca, neriadne koluje krv, u ženských hlavy bolenie, náchylnosť k zrotenosti, žiadanie smrti, zunoovanie života. — Ďalej dostať tu i všade v lekárnach Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte neprekabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatuľa stojí 2 zl. 50 kr. Pri tuhej boľasti veľká škatuľa 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekáreň

JOZEFA SCHNEIDERA v Rešici
(Dolnie Uhorsko).

14—20

Vážna vec pre chorých na pľúca.

Paríž, Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté
medaille

14—20

borový výťah

Patra Kautena

Účinok je istý aj v tých najnebezpečnejších pádoch. Veľa listov uznania od lekárov a vysoko postavených osob. Cena litra 25 zl., 1/2 litra 12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len u dorabateľa.

Lekárneň: **Jána Beckera,**

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Jediný domáci výrobok,

dostať ho

*Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Fűredy L. Budapešť
VII/4 Ovoda u. 24. sz.*

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený

19-30

Voltov križ.

Takým osobám, ktoré križ nenosia,

Voltová hviezda.

Deťom a mladým ženám: *Voltové srdce.*

Voltový popravený križ miernym ale neprestajným magnetickým elektrizovaním lieči nasledovné nemoci:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk zronenosť, blednicu, záduch, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka histeria, hlavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika atď. atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred, nákladné trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50 kr.; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

Pýtajte si cenník

najlepších

hudebných strojov,

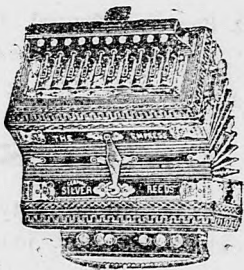
a síce cimbalov, husiel, harmoniky, gitary, flauty, klarinety a iných mechanických strojov rozličného druhu a strún, ktoré najlepšie a najlacnejšie môžete nakúpiť u

Ignáca Varju

Dorabateľ hudbných strojov.

Budapešť, VIII, Kerepesi u. 47.

Illustrované cenníky zdarma posielam.

Sklad na kávu v Budapešti

K á v a

a
té (čaj).

Z Budapešti alebo z Rieky

franko do domu alebo na vidiek s doberkou, alebo pri predbežnom zaslaní peňazí.

4 1/2	kl. Kuba káva	6	zl. 50	kr.
4 1/2	kl. Mokka káva	6	zl. 50	kr.
4 1/2	kl. Java káva	6	zl. 50	kr.
4 1/2	kl. Perlová káva	6	zl. 80	kr.
4 1/2	kl. Portorico káva	5	zl. 80	kr.
1/4	kl. Cisárské té	1	zl. 55	kr.
1/4	kl. Drobné té	—	95	kr.

Jednotlivé druhy osobitne alebo smiešané posla.

ŠTEFAN BELÁK

BUDAPEŠT,

VII., Rottenbiller u. 4. č.

Telefon 61-75.

Priechodný sklad v Rieke.

Americké vreckové hodinky.

Zovnútorne jako striebro sa skvejú; barva sa nikdy nezmeni. Dobre idú, napravovať ich netreba, lebo vypróvané sa dostanú. Zatiaľ zásoba trvá, cena

len 2 zl. 80 kr.

👉 Neskôr viac budú stáť. 👈

Dostať ich jedine u

Alexandra Polaka,

u hl. skladníka dielne na americké hodiny.

5-25

Budapešť, V. Kálmán u. 17. M.

TLAČIAREN

SVÄTEHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.